

1988, 5. března – Sdělení VONS č. 728 „Rozsáhlé policejní akce“ o policejní akci v souvislosti s katolickou národní poutí zasvěcenou blahoslavené Anežce Přemyslovně a s oficiální návštěvou náměstka politického ředitele britského ministerstva zahraničních věcí Davida Ratforda v Československu.¹

Dne 6. 3. se bude v katedrále sv. Víta konat mše, kterou má sloužit kardinál Tomášek. Tato mše je vyvrcholením katolické národní pouti, zasvěcené blahoslavené Anežce Přemyslovně, a koná se v rámci příprav jejího svatořečení. V souvislosti s touto poutí provedla Státní bezpečnost řadu nezákonných opatření, jimiž, většinou ve večerních hodinách dne 4. 3., zbavila osobní svobody – předpokládáme, že na 48 hodin – těchto třináct signatářů Charty 77: Augustina Navrátila z Lutopecen u Kroměříže, ing. Tomáše Hradílka z Lipníku n. B., mluvčího Charty 77 Stanislava Devátého z Gottwaldova, dále pak z Prahy Rudolfa Battěka, Václava Bendu, Ladislava Hejdánka, Václava Havla, Václava Malého, Martina Palouše, Radima Palouše, Jana Rumla, Jiřího Rumla a Libuši Šilhánovou. Z Brna se dovídáme, že Jaroslav Šabata je od 4. 3. strážěn ve svém bytě Veřejnou bezpečností, která kontroluje příchozí; Státní bezpečnost mu nezákonně uložila, že nesmí opustit Brno. V Praze byl 4. 3. ve večerních hodinách v souvislosti s nedělní poutí dvě hodiny zadržován Jiří Dienstbier a bylo mu nařízeno, aby se v neděli v 8 hodin ráno dostavil na oddělení VB. Je proto možno očekávat, že v době konání pouti a mše provede StB další nezákonné akce vůči nezávislým aktivistům. Policie se v pátek snažila předvést i Jana Šterna, který nebyl doma. Tento výčet je zřejmě neúplný, o dalších případech budeme referovat později.

Zajištění jmenovaných osob na 48 hodin je hrubým zneužitím zákona o SNB, který stanoví, že zajistit je možno jen toho, kdo drobnými výtržnostmi nebo jiným nepřístojným chováním ruší veřejný pořádek, přičemž takové zajištění může trvat jen po dobu

nezbytně nutnou k provedení služebních úkonů, nejvýše však 48 hodin. Myšlenka, že by jmenovaní občané narušovali veřejný pořádek, je absurdní. Zvláště znepokojující je okolnost, že v Praze nebylo toto protiprávní opatření vůči chartistům použito od srpna 1985. Navíc je celá akce přímo výsměchem oficiálně deklarovaným náboženským svobodám a snahám čs. státu o nalezení modu vivendi s katolickou církví a o urovnání vztahů s Vatikánem.²

Celá akce proti těmto signatářům Charty 77 – katolíkům i nekatolíkům – byla spojena s jinou nezákonnou akcí StB. V Praze je v těchto dnech na oficiální návštěvě náměstek politického ředitele britského ministerstva zahraničních věcí David Ratford. Byl přijat pracovníky čs. ministerstva zahraničních věcí a aparátu ÚV KSČ. Čs. úřady byly britskou stranou předem upozorněny na to, že u příležitosti návštěvy p. Ratforda uspořádá britské velvyslanectví setkání s několika představiteli čs. nezávislých iniciativ. Na páteční večer bylo do rezidence tajemnice britského velvyslanectví sl. Patricie Hollandové v Praze-Zlíchově pozváno asi 14 osob z Charty 77, Jazzové sekce a rovněž z řad katolických aktivistů. Někteří byli zadrženi již ve svých bytech nebo v blízkosti rezidence, přičemž část z nich byla uvězněna na 48 hodin v rámci popsané tzv. prevence proti nedělní pouti, druhá část byla kolem 22. hodin propuštěna, jmenovitě Olga Havlová, Čestmír Huňát, Karel Srp, Anna Šabatová a Zdeněk Urbánek. Do rezidence se podařilo proniknout jen Stanislavu Devátému a Petru Uhlovi, kteří museli překonat hrubé policejní násilí příslušníků Státní bezpečnosti (mezi nimi byl kpt. Čapek) a Veřejné bezpečnosti, kteří je drželi za oděv a ruce. Potyčka v brance rezidence trvala několik minut. Následující rozhovor obou chartistů a členů Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných s p. Ratfordem, jemuž byli přítomni i britský velvyslanec a další pracovníci velvyslanectví, se týkal uplatňování lidských práv v Československu, konkrétně nepochopitelného zásahu policie, prováděného přímo před zraky britských diplomatů. Britský velvyslanec okamžitě telefonicky protestoval u p. Bůžka, vedoucího oddělení čs. ministerstva zahraničních věcí, a podal zprávu britskému ministerstvu zahraničních věcí, které má dnešního dne vydat k tomuto zákroku prohlášení.

Během rozhovoru upozornili Stanislav Devátý a Petr Uhl britské činitele i na pozitivní změny, k nimž v Československu v posledním roce v oblasti dodržování lidských práv došlo.

Po večeri dopravili britští diplomaté vozem Stanislava Devátého a Petra Uhla před dům, kde bydlí Petr Uhl. Diplomatičké vozy byly sledovány od rezidence až k tomuto domu autem StB, která zadržela Stanislava Devátého v okamžiku, kdy z vozu vystoupil.³

Státní bezpečnost v minulosti často bránila nezávislým aktivistům v setkáních se zahraničními návštěvníky, diplomaty, poslanci, ministerskými úředníky, členy vlád, novináři. Nicméně je nutno konstatovat, že v poslední době, a to od loňského února, nedocházelo už k žádným zásahům StB proti takovým setkáním, i když o nich byly čs. úřady předem informovány. Bez policejního narušování proběhly rozhovory chartistů i dalších nezávislých aktivistů se zástupci několika západních zemí, a to USA, NSR, Francie, Kanady a rovněž Velké Británie. Proto je tento policejní zásah, provedený navíc brutálně, nutno považovat za návrat k dřívějším policejním metodám, jimiž čs. úřady hrubě porušují mezinárodní závazky, které přijaly, a vážně narušují proces zmírnění mezinárodního napětí.⁴

Informace o Chartě 77, r. 11, 1988, č. 5, s. 5–6.

---

^a Pod textem sdělení je poznámka redakce Informací o Chartě 77: „Na 48 hodin byli rovněž zadrženi dva další mluvčí Charty 77 Miloš Hájek a Bohumír Janát, v sobotu večer byl zadržen dodatečně i Jan Štern. Dále byli po 48 hodin zadržováni člen VONS dr. Josef Danisz a signatář Charty 77 Jan Urban. Do uzávěrky tohoto čísla byli všichni propuštěni, až na Stanislava Devátého, o jehož osudu není nic známo, a na Augustina Navrátila, který byl 4. 3. obviněn z trestného činu útoku na státní orgán a orgán společenské organizace a vzat do vazby; 7. 3. byla v jeho domě provedena domovní prohlídka.“

Britské ministerstvo zahraničí vydalo dne 5. 3. 1988 protest, který předal náměstek ministra zahraničních věcí David Mollor čs. velvyslanci v Londýně. V protestu se popisuje policejní zásah před rezidencí a vyjadřuje se rozhořčení nad tímto postupem. Uvádí se zde, že čs. diplomaté ve V. Británii mají možnost stýkat se s britskými občany všech politických orientací a že tato policejní akce je závanem z let dávno minulých. Takové zásahy nemohou odradit britskou vládu, aby nadále neudržovala styky s nezávislými iniciativami v Československu, pravi se v protestu.“

POZNÁMKY

- ¹ Doplnění této zprávy přineslo sdělení VONS č. 731, dokument č. 734. K policejním represím v době konání celonárodní katolické pouti viz dále dokument vydaný mluvčími Charty 77 a Výborem na obranu nespravedlivě stíhaných „O hrubém porušování náboženských svobod a útocích proti Chartě 77“, sdělení VONS č. 735, dokument č. 738.
- ² O rozsáhlých policejních akcích proti věřícím a signatářům Charty 77 souvisejících s poutí referoval článek „Pražská pout“ o konání pouti k počtě Blahoslavené Anežky České in: *Nový domov* 39, 1988, č. 9 (5. 5.), s. 3.
- ³ K zadržení Stanislava Devátého v souvislosti s poutí zasvěcenou blahoslavené Anežce Přemyslovně a s oficiální návštěvou náměstka politického ředitele britského ministerstva zahraničních věcí Davida Ratforda v Československu a k jeho obvinění z trestného činu útoku na veřejného činitele viz sdělení VONS č. 734 a 1004, dokumenty č. 737 a 1008.
- ⁴ Součástí této mohutné policejní akce byl i zásah proti účastníkům schůzky přípravného výboru Společnosti TGM 5. 3. 1988 a zadržení Jaroslava Mezníka a Jana Šimsy s cílem zabránit jim v položení kytice na hrob Tomáše Garrigua Masaryka v Lánech. Viz sdělení VONS č. 733, dokument č. 736.